Europaparlamentet
2024-2029

ANTAGNA TEXTER

P10_TA(2026)0076

Den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken: sysselsättningsprioriteringar och sociala prioriteringar för 2026

Europaparlamentets resolution av den 11 mars 2026 om den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken: sysselsättningsprioriteringar och sociala prioriteringar – årsrapport 2026 (2025/2183(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen,

– med beaktande av artiklarna 9, 121, 148 och 149 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),

– med beaktande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som proklamerades och undertecknades av rådet, parlamentet och kommissionen den 17 november 2017, och av dess handlingsplan, som antogs 2021, särskilt de föreslagna överordnade målen för 2030 för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning,

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97[1], särskilt artiklarna 3, 4, 13 och 27,

– med beaktande av kommissionens rapport *Sysselsättning och social utveckling i Europa*, som offentliggjordes i september 2025,

– med beaktande av kommissionens rapport *Labour Market and Wage Development in Europe*, som offentliggjordes i oktober 2025,

– med beaktande av kommissionens förslag av den 25 november 2025 till gemensam sysselsättningsrapport från kommissionen och rådet (COM(2025)0958),

---

1 EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

– med beaktande av kommissionens rekommendation av den 25 november 2025 till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet (COM(2025)0957),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 25 november 2025 *Rapport om förvarningsmekanismen 2026* (COM(2025)0956),

– med beaktande av kommissionens rekommendation av den 25 november 2025 till rådets rekommendation om Europeiska unionens humankapital (COM(2025)0959),

– med beaktande av de europeiska arbetsmarknadsparternas synpunkter på den europeiska planeringsterminen 2026 och särskilt höstpaketet,

– med beaktande av Mario Draghis rapport *The future of European competitiveness*, offentliggjord i september 2024,

– med beaktande av Enrico Lettas rapport om den inre marknadens framtid *Much more than a market,* offentliggjord i april 2024,

– med beaktande av rapporten från högnivågruppen för det sociala skyddets och välfärdsstatens framtid i EU, offentliggjord i januari 2023,

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor (A10-0033/2026), och av följande skäl:

A. EU:s sysselsättningsmål att minst 78 % av befolkningen i åldern 20–64 år ska vara sysselsatta senast 2030 är på väg att bli verklighet. I oktober 2025 uppgick arbetslösheten i EU till 6 %, med skillnader på mellan 2,6 % till 10,6 % bland medlemsstaterna, och med en fortsatt hög ungdomsarbetslöshet på 13,2 %. För ungdomar, kvinnor, äldre arbetstagare, låg- och medelkvalificerade tredjelandsmedborgare, personer med funktionsnedsättning samt romer och andra etniska minoriteter, som alla möter strukturella hinder för sysselsättning, är arbetslösheten fortsatt hög och de otrygga arbetsvillkoren fortfarande mycket vanliga. Arbetslösheten för personer med funktionsnedsättning ligger på 15,1 %. Högre sysselsättningsnivåer i EU bör gå hand i hand med kvalitet i arbetet, anständiga löner, löneökningar och produktivitetsvinster.

B. Den europeiska planeringsterminen är fortfarande ett centralt instrument för att samordna den ekonomiska politiken, finanspolitiken, sysselsättningspolitiken och socialpolitiken i hela EU, och bör syfta till att mer systematiskt integrera social rättvisa, miljömässig hållbarhet och rättvisa mellan generationerna i den makroekonomiska styrningen, med den europeiska pelaren för

sociala rättigheter i centrum och med respekt för subsidiaritetsprincipen. Satsningar har gjorts för att bättre balansera övervakningen av ekonomiska och sociala mål i den europeiska planeringsterminen genom att utveckla den sociala resultattavlan, och med den senaste integrationen av ramen för social konvergens i processen. Höstpaketet 2026 lades fram utan någon årlig översikt över hållbar tillväxt som fastställer en övergripande och balanserad strategi för EU:s ekonomiska, sociala, sysselsättningsrelaterade och miljörelaterade politik och förankrar den europeiska planeringsterminen i en bred vision om hållbar tillväxt för unionen. EU måste fortsätta sitt engagemang för konkurrenskraft, hållbarhet och social rättvisa, utan att låta ett mål eftersträvas på bekostnad av övriga mål.

C. 93,3 miljoner människor, vilket motsvarar 21 % av EU:s befolkning, löpte risk för fattigdom eller social utestängning 2024, vilket visar att framstegen mot 2030 års mål för fattigdomsminskning i den europeiska pelaren för sociala rättigheter har varit begränsade, och att trenden i mer än hälften av medlemsstaterna går i fel riktning. Kvinnor, barn, äldre, personer med funktionsnedsättning, hbtqi+-personer, lågutbildade, tredjelandsmedborgare, romer, hushåll med ensamstående föräldrar och personer som bor i avfolkade områden löper betydligt högre risk att drabbas av fattigdom, och skillnaderna mellan och inom medlemsstaterna, även mellan landsbygds- och stadsområden, är fortfarande stora. Dessa skillnader mellan allt högre genomsnittsinkomster och bestående fattigdomsnivåer belyser de strukturella utmaningarna vad gäller inkomstfördelning, arbetsmarknader samt de sociala trygghetssystemens utformning och täckning. Över 40 miljoner människor i EU, vilket motsvarar omkring 9,2 % av befolkningen, levde 2024 i energifattigdom, vilket ledde till materiell fattigdom. Den otillräckliga täckningen och de otillräckliga minimiinkomstsystemen, arbetslöshetsförmånerna och familje- och barnförmånerna samt hinder för arbetsmarknadsintegration och tillgång till offentliga tjänster av god kvalitet, såsom hälso- och sjukvård, utbildning, omsorg och bostäder, bidrar till ihållande fattigdom och social utestängning, särskilt bland de mest missgynnade grupperna. Om strategin för att bekämpa fattigdom på EU-nivå och nationell nivå inte förändras kommer det vara omöjligt att vända trenden. En ambitiös EU-strategi mot fattigdom kommer att vara avgörande för att motverka det flerdimensionella fenomenet fattigdom.

D. Ett av fyra barn riskerar fortfarande att drabbas av fattigdom eller social utestängning i EU, vilket är högre än för befolkningen som helhet. De framsteg som görs mot målet att minska antalet barn som riskerar fattigdom eller social utestängning med 5 miljoner fram till 2030 är otillräckliga, och andelen barn som riskerar fattigdom eller social utestängning har ökat varje år mellan 2019 och 2023 och är fortsatt hög. Enligt kommissionens förslag till gemensam sysselsättningsrapport för 2026 riskerade omkring 19,5 miljoner

barn (24,2 %) att drabbas av fattigdom eller social utestängning i EU under 2024. Förebyggande politik och tjänster till stöd för barn och familjer, i linje med den europeiska barngarantin, är avgörande för att motverka sådana socioekonomiska förhållanden som kan leda till att familjer separeras och barn institutionaliseras. Ett särskilt finansieringsinstrument för den europeiska barngarantin samt synergier med andra EU-fonder och nationella fonder är av yttersta vikt, både i den nuvarande och i nästa fleråriga budgetram. Enligt kommissionen behöver EU investera ytterligare mer än 11 miljarder euro per år för att uppnå Barcelonamålen för 2030 för förskoleverksamhet och barnomsorg[2]. De barn som skulle kunna gynnas mest av att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg, som barn från mindre gynnade förhållanden, är de som tenderar att delta minst, och hindren för deras tillgång till sådana tjänster kvarstår.

E. Minst 1,4 miljoner personer med funktionsnedsättning och nästan 300 000 barn bor fortfarande på institutioner i EU. Personer som bor på institutioner är isolerade från samhället i stort och har inte tillräcklig kontroll över sina liv och de beslut som påverkar dem. Trots att EU länge har arbetat för avinstitutionalisering krävs fortsatta insatser på både EU-nivå och nationell nivå för att utsatta grupper ska kunna leva självständigt i en familjesituation eller en större gemenskap.

F. 2024 levde 1 av 12 förvärvsarbetande personer (8,2 %) i fattigdom, vilket undergräver den sociala sammanhållningen och visar att sysselsättning i sig inte alltid ger fullt skydd mot fattigdom eller leder till bättre levnadsvillkor, på grund av stigande levnadskostnader och minskad köpkraft. Den senaste tidens ökning av den lagstadgade minimilönen, ofta över 20 % mellan 2022 och 2025 och över 40 % i flera medlemsstater, har bidragit till att skydda lågavlönade arbetstagares köpkraft och till löneökningar i lågavlönade sektorer. Trots att reallönerna i de flesta medlemsstater är högre än före pandemin har flera stora ekonomier ännu inte kommit tillbaka till dessa nivåer.

G. Klimatförändringar har skapat mer ojämlikhet och särskilt drabbat de mest utsatta grupperna som tenderar att vara mer utsatta för miljörisker, till exempel höga temperaturer, vilket leder till lägre standarder vad gäller arbetskvalitet, minskad produktivitet och mer osäkra anställningsförhållanden. Omställningen till klimatneutralitet måste vara socialt rättvis och inkludera alla, och den förväntas skapa ytterligare mellan 1 miljon och 2,5 miljoner arbetstillfällen fram till 2030, om den backas upp av rätt sysselsättnings- och utbildningspolitik. Ett starkt och tillräckligt finansierat social skydd samt politik för att skapa arbetstillfällen av kvalitet är en

---

2 Europeiska kommissionen, *Employment and Social Developments in Europe (ESDE) 2024*, september 2024.

förutsättning för att säkerställa en rättvis omställning till klimatneutralitet och digitalisering.

H. Bristen på arbetskraft och kompetens inom flera sektorer i EU håller i sig och drivs av olika faktorer, såsom demografiska och tekniska förändringar, kompetensglapp, arbetskvalitet och bristande attraktionskraft för och investeringar i offentliga tjänster av kvalitet, något som har identifierats som ett viktigt hinder för EU:s tillväxt och konkurrenskraft. Få karriärmöjligheter och otrygga arbetsvillkor för ungdomar i vissa delar av unionen bidrar till kompetensflykt mellan EU:s regioner och tredjeländer, vilket gör att dessa brister ökar ytterligare. I kommissionens förslag till gemensam sysselsättningsrapport för 2026 betonas att åtgärder för att ta itu med strukturella problem på arbetsmarknaden genom bättre arbetskvalitet främjar högre produktivitet, ekonomiska resultat, social rättvisa och sammanhållning. Genom ökade rättigheter för arbetstagare och kollektivförhandlingar, en mer aktiv arbetsmarknadspolitik, ökad tillgång till socialt skydd och möjligheter till kompetensutveckling för alla, inbegripet tredjelandsmedborgare, samt riktade aktiveringsåtgärder för de 51 miljoner människor i arbetsför ålder som idag står utanför arbetskraften, skulle deltagandet, inkluderingen och konkurrenskraften kunna stärkas. EU:s förvärvsarbetande befolkning förväntas ha minskat med upp till 18,8 miljoner 2050, vilket antyder att en laglig arbetskraftsmigration kan bidra till att tillgodose arbetsmarknadens föränderliga behov.

I. Under 2022 uppgick andelen vuxna som deltog i utbildning till 39,5 %, vilket betyder att de flesta medlemsstater måste göra mer för att nå målet på 60 % vuxna i utbildning senast 2030. Ett helhetsgrepp på den politiska samordningen inom den europeiska planeringsterminen utgör ramen för att styra de investeringar som behövs till utveckling av humankapital och utbildningssystem. Det krävs ytterligare betydande insatser för att säkerställa tillhandahållande av och tillgång till en utbildningspolitik av god kvalitet, särskilt för arbetstagare inom lågkvalificerade yrken, främja livslångt lärande och stärka EU:s konkurrenskraft och resiliens samt inkluderingen av EU:s arbetskraft. Offentliga utgifter i sig kanske inte kan tillgodose den omfattande kompetenshöjning och omskolning som behövs inför de omvälvande utmaningar som EU står inför. Under 2022 minskade medelvärdet för grundläggande kunskaper bland 15-åringar i programmet för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) jämfört med 2018, och resultaten bland mindre gynnade elever var oproportionerligt sämre, vilket visar på behovet av reformer och varaktiga investeringar i utbildning för att stödja framtida generationer och deras övergång från utbildning till arbete.

J. Ytterligare investeringsbehov i social infrastruktur har uppskattats till 192 miljarder euro per år, bland annat i bostäder till överkomlig

kostnad, hälso- och sjukvård samt långvarig vård och omsorg, utbildning och livslångt lärande[3]. Den ekonomiska avkastningen av sociala investeringar måste värdesättas, särskilt offentliga utgifter för barn och ungdomar, som inte bara höjer levnadsstandarden och minskar fattigdomen, utan också är viktiga drivkrafter för hållbar ekonomisk tillväxt för alla, högre produktivitet och ökad sysselsättning. Underinvesteringar i utbildning och forskning innebär att de långsiktiga tillväxtutsikterna försvagas. För barn är sociala investeringar en investering i framtiden som leder till bättre utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter, vilket i sin tur leder till bättre ekonomiska indikatorer. Mer måste göras för att mäta bristen på sociala investeringar efter återhämtningen i EU samt investeringarna i och täckningen av sociala tjänster och deras ekonomiska avkastning. Utvecklingen av gemensamma indikatorer för utgifter för och täckning av sociala tjänster, såsom det europeiska indexet för sociala tjänster, skulle innebära att evidensbaserade rekommendationer ökade och övervakningen av deras genomförande blev effektivare inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

K. Ökade boendekostnader och höga energipriser sätter en enorm press på hushållen, ändå har bostadspolitiken sällan fått något större utrymme i de landsspecifika rekommendationerna, trots dess makroekonomiska relevans och centrala roll när det gäller inkomsttrygghet, social inkludering och förmågan att hantera levnadskostnaderna. Investeringar i sociala tjänster och ett större bostadsutbud, däribland subventionerade och överkomliga bostäder, liksom energieffektivitet och renovering av byggnader samt åtgärder mot kompetensbrist, spelar en viktig roll för att minska fattigdom, inbegripet energifattigdom, och öka överkomligheten.

L. EU:s lönegap mellan kvinnor och män uppgår för närvarande till 12 %, bland annat på grund av att kvinnor står för en oproportionerlig andel av ansvaret för hushåll och barn, och för att kvinnodominerade yrken ständigt undervärderas. Kvinnor löper större risk att drabbas av fattigdom, särskilt äldre kvinnor, och pensionsklyftan mellan kvinnor och män uppgår i nuläget till 25 %[4].

1. Europaparlamentet betonar att investeringar i EU:s sociala modell innebär en konkurrensfördel. Parlamentet begär att rekommendationerna från högnivågruppen för det sociala skyddets och välfärdsstatens framtid samt rekommendationerna i Lettas och Draghis rapporter ska integreras i den europeiska

---

3 Arbetsdokument från kommissionens avdelningar av den 27 maj 2020 *Identifying Europe’s recovery needs* (SWD(2020)0098) som åtföljer kommissionens meddelande *EU vid ett vägskäl – bygga upp och bygga nytt för nästa generation* (COM(2020)0456).

4 Europeiska jämställdhetsinstitutet, Jämställdhetsindex, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2025/country.

planeringsterminen för att skydda och stärka EU:s sociala marknadsekonomi. Parlamentet betonar behovet av en balanserad strategi som stöder sociala rättigheter, offentliga tjänster samt strukturer och täckning för kollektivavtal lika mycket som konkurrenskraft. Parlamentet välkomnar integreringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter i ramen för ekonomisk styrning och uppmanar medlemsstaterna att utnyttja möjligheten att förlänga anpassningsperioden för att investera i prioriteringarna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Parlamentet begär att den integrerade styrningsramen ska återspeglas i EU-institutionernas interna processer, där deras ekonomiska och sociala organ deltar i lika hög grad.

2. Europaparlamentet uppmanar med eftertryck kommissionen och medlemsstaterna att fullt ut genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Parlamentet betonar att den uppdaterade handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter måste omsätta politiska åtaganden i konkreta och ambitiösa åtgärder, med stöd av tydliga, mätbara mål och robusta övervakningsindikatorer, för att effektivt ta itu med fattigdom och social utestängning och hjälpa arbetstagare att hantera den gröna och den digitala omställningen, särskilt när det gäller kompetens, yrkesutbildning och livslångt lärande. Parlamentet begär att målen i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska ingå som en central del i den europeiska planeringsterminen genom att göra dem till riktmärken i den europeiska planeringsterminens bedömningar. Parlamentet noterar att kommissionens förslag till gemensam sysselsättningsrapport för 2026 främst tar upp bristen på kompetens och arbetskraft och saknar en heltäckande bedömning av genomförandet av de 20 principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som krävs enligt förordning (EU) 2024/1263. Parlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa att alla principer i den europeiska pelaren för sociala rättigheter tas upp i kommande cykler för att säkerställa en korrekt och fullständig bild av den sociala situationen i EU.

3. Europaparlamentet välkomnar kommissionens ambition att utrota fattigdom senast 2050, dess EU-plan för bostäder till överkomlig kostnad och dess avsikt att föreslå en lag om arbetstillfällen av god kvalitet. Parlamentet välkomnar dessutom den första EU-strategin för fattigdomsbekämpning och en förstärkt europeisk barngaranti. Parlamentet betonar behovet av samstämmighet mellan den europeiska planeringsterminen, uppföljningen av handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och dessa kommande instrument, med mätbara mål och motsvarande landsspecifika rekommendationer.

4. Europaparlamentet påminner om det åtagande som kommissionens ordförande Ursula von der Leyen gjorde 2019 för att säkerställa att

alla barn i Europa som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning har tillgång till de mest grundläggande rättigheterna, såsom hälso- och sjukvård och utbildning, vilket följdes av antagandet av rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti[5]. Parlamentet betonar att målen i den europeiska barngarantin inte kan uppnås utan en ambitiös särskild budget på både EU-nivå och nationell nivå. Parlamentet upprepar i detta sammanhang sitt krav på en betydande särskild budget på minst 20 miljarder euro för den europeiska barngarantin. Parlamentet betonar det akuta behovet av att denna särskilda budget tilldelas i den kommande fleråriga budgetramen för att möta den växande utmaningen med barnfattigdom och social utestängning.

5. Europaparlamentet betonar vikten av att utrota barnfattigdom och social utestängning för att bryta cyklerna från generation till generation. Parlamentet välkomnar införandet av en bedömning av genomförandet av barngarantin i alla landsrapporter i vårpaketet 2025 och uppmuntrar till fortsatt övervakning av framstegen inom den europeiska planeringsterminen. Parlamentet beklagar dock bristen på uppföljning av dessa resultat, eftersom man endast i två landsspecifika rekommendationer under 2025 efterlyser åtgärder för att motverka barnfattigdom. Parlamentet anser att de landsspecifika rekommendationerna bör återspegla medlemsstaternas budgetmässiga överensstämmelse med de lägsta tillåtna avsättningarna för att bekämpa barnfattigdom som fastställs i ESF+-förordningen[6].

6. Europaparlamentet efterlyser än en gång ökad finansiering för den europeiska barngarantin med en betydande särskild budget, och begär att medlemsstaterna anslår minst 5 % av sina anslagna ESF+-medel för att bekämpa barnfattigdom och främja barns välbefinnande, där minst 10 % ska öronmärkas för medlemsstater med en barnfattigdom över EU-genomsnittet.

7. Europaparlamentet är oroat över ungdomsarbetslösheten, som fortsätter att vara mer än dubbelt så hög som den totala arbetslösheten i EU. Parlamentet betonar att det för ungdomar är viktigt att komplettera sysselsättningsinriktade aktiveringsåtgärder med upprätthållet stöd, inbegripet tillgång till integrerade sociala tjänster, bostadsstöd och stöd för psykisk hälsa, för att säkerställa att de fortsätter sin utbildning eller sin anställning. Parlamentet betonar att medlemsstaterna måste investera i den förstärkta

---

5 EUT L 223, 22.6.2021, s. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

6 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj).

ungdomsgarantin för att säkerställa stöd av god kvalitet och i rätt tid för alla unga som varken arbetar eller studerar och som är under 30 år. Parlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att öka användningen av den förstärkta ungdomsgarantin som ett sätt att stödja dem som lämnat omsorgssystemet och förhindra ett alltför tvärt slut på denna ”trygghet”, bland annat genom tillgång till karriärvägledning.

8. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att inom ramen för den europeiska planeringsterminen främja praktikplatser av hög kvalitet med skälig ersättning och förhindra att de missbrukas genom att ersätta reguljär anställning. Parlamentet begär att det kommande direktivet om att förbättra arbetsvillkor för praktikanter[7] ska vara ambitiöst och heltäckande och säkerställa ett fullständigt skydd av praktikanters rättigheter, inbegripet möjligheten att avsluta praktiken utan att bestraffas vid en eventuell kränkning av grundläggande rättigheter, och efterlyser ett snabbt slutförande av förhandlingarna.

9. Europaparlamentet anser att det krävs åtgärder på EU- och medlemsstatsnivå för att förebygga och ta itu med ihållande höga nivåer av fattigdom och social utestängning, och välkomnar i detta avseende tillkännagivandet av EU:s första strategi för fattigdomsbekämpning. Parlamentet anser att strategin måste ha ett övergripande tillvägagångssätt som tar itu med fattigdomens och den sociala utestängningens bakomliggande orsaker och flerdimensionella aspekter, med konkreta åtgärder, rejäla budgetanslag, tydliga mål, delmål och strukturella åtgärder, samtidigt som ett effektivt genomförande och en tydlig övervakning säkerställs. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att genomföra direktivet om tillräckliga minimilöner[8] för att bekämpa fattigdom bland förvärvsarbetande och skapa incitament till arbete. Parlamentet vill att man i EU:s strategi för fattigdomsbekämpning ska sätta kampen mot barnfattigdom i centrum för att bryta fattigdomscykeln. Parlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att till fullo genomföra rådets rekommendation om tillräcklig minimiinkomst[9].

---

7 Kommissionens förslag av den 20 mars 2024 till Europaparlamentets och rådets direktiv om att förbättra och tillämpa arbetsvillkor för praktikanter och motverka att reguljära anställningsförhållanden kamoufleras till praktik (Praktikantdirektivet) (COM(2024)0132).

8 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 av den 19 oktober 2022 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (EUT L 275, 25.10.2022, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

9 Rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering 2023/C 41/01 (EUT C 41, 3.2.2023, s. 1).

10. Europaparlamentet påminner om vikten av att förbättra egenföretagarnas tillgång till socialt skydd och uppmanar kommissionen att använda den europeiska planeringsterminen för att övervaka det nationella genomförandet av rådets rekommendation om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare[10], inbegripet de landsspecifika rekommendationerna. Parlamentet påminner om att det behövs riktade åtgärder för de kulturella och kreativa näringarna, eftersom andelen egenföretagare inom dessa sektorer är mer än dubbelt så stor jämfört med befolkningen i allmänhet. Parlamentet välkomnar i detta sammanhang tillkännagivandet av en EU-stadga för konstnärer, som syftar till att belysa de viktigaste principerna och åtagandena för rättvisa arbetsvillkor inom denna bransch, men uppmanar samtidigt kommissionen att tidigarelägga offentliggörandet till 2026, eftersom dessa frågor har funnits med länge på agendan.

11. Europaparlamentet beklagar att målen för EU:s strategiska ram för romer inte eftersträvas mer aktivt i medlemsstaterna eller inte får fortsatt uppmärksamhet inom den europeiska planeringsterminen, särskilt i de landsspecifika rekommendationerna. Parlamentet betonar den strategiska ramens mål att halvera skillnaden i sysselsättning mellan romer och befolkningen i stort och se till att minst 60 % av romerna har avlönat arbete senast 2030. Parlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att välja en integrerad, jämställdhetsinriktad strategi och säkerställa att offentlig politik och offentliga tjänster verkligen når alla romer, även i avlägsna områden och landsbygdsområden.

12. Europaparlamentet påminner med oro om den ihållande skillnaden i sysselsättning på omkring 24 % för personer med funktionsnedsättning och, å andra sidan, om EU:s mål att övergå från institutionsvård till lokalt baserad eller familjebaserad vård för alla berörda personer. Parlamentet uppmanar kommissionen att ta itu med skillnaden i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning genom den europeiska planeringsterminen, inbegripet i de landsspecifika rekommendationerna, och att uppdatera EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030 i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, med nya flaggskeppsinitiativ, inbegripet en europeisk sysselsättnings- och kompetensgaranti för personer med funktionsnedsättning. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att lägga fram en handlingsplan för avinstitutionalisering som omfattar alla grupper som fortfarande bor på institution, inbegripet barn, personer med funktionsnedsättning, personer med psykisk ohälsa och hemlösa. Parlamentet betonar att framstegen med

---

10 Rådets rekommendation av den 8 november 2019 om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare (EUT C 387, 15.11.2019, s. 1).

avinstitutionalisering bör övervakas inom ramen för den europeiska planeringsterminen, och uppmanar medlemsstaterna att fullt ut utnyttja ESF+ och andra EU-medel och nationella medel för att slutföra denna process, utveckla samhällsbaserade tjänster och investera i förebyggande åtgärder.

13. Europaparlamentet välkomnar den permanenta inkluderingen av ramen för social konvergens i den europeiska planeringsterminen. Parlamentet betonar dess betydelse, i kombination med den sociala resultattavlan, för att identifiera risker och följa framstegen mot uppåtgående social konvergens, minska ojämlikheter, stärka sociala trygghetssystem och främja anständiga arbetsvillkor samt stödjande åtgärder för att säkerställa rättvisa i omställningen. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidareutveckla innovativa kvantitativa och kvalitativa analysverktyg inom denna nya ram för att utnyttja den på bästa sätt i den europeiska planeringsterminens kommande cykler. Parlamentet uppmanar kommissionen att analysera de risker för uppåtgående social konvergens som lyfts fram i dess gemensamma sysselsättningsrapport för 2025, bland annat sysselsättningsresultat för underrepresenterade grupper, elever som lämnar skolan i förtid, vuxenutbildning och fattigdom, i analysens andra steg, och att diskutera de åtgärder som vidtagits eller som planeras att vidtas för att hantera dessa risker med de berörda medlemsstaterna. Parlamentet konstaterar att om man tar itu med de utmaningar som identifierats i den gemensamma sysselsättningsrapporten kommer det att bidra till uppåtgående social konvergens.

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att förbättra och uppdatera den sociala resultattavlan och se till att den återspeglar orsakerna till och effekterna av ojämlikhet, inbegripet lika möjligheter, god sysselsättning, förmögenhetsfördelning, tillgång till offentliga och sociala tjänster, tillräckliga pensioner, bostäder och hemlöshet, psykisk hälsa, diskriminering och de sociala konsekvenserna av miljöförstöring och klimatförändringar. Parlamentet uppmanar kommissionen att betrakta fattigdom bland förvärvsarbetande som en varningssignal inom den sociala resultattavlan och att föreslå landsspecifika rekommendationer där sådana trender håller i sig. Parlamentet betonar behovet av att ta itu med utmaningar som markerats som ”kritiska” eller ”bör bevakas” i resultattavlan, bland annat elever som lämnar skolan i förtid, hög boendeutgift i förhållande till disponibel inkomst, effekter av sociala transfereringar, skillnad i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning, självrapporterade icke tillgodosedda vårdbehov, barnomsorg, grundläggande digitala färdigheter och barnfattigdom. Parlamentet efterlyser införandet av ett index för sociala framsteg och ett jämställdhetsindex för att bättre mäta ojämlikhet, tillgång till möjligheter och välbefinnande med hjälp av disaggregerade data. Parlamentet betonar behovet av snabba, harmoniserade och transparenta data och metoder för ett bättre

evidensbaserat beslutsfattande och riktade sociala investeringar, och av en social resultattavla som är anpassad till alla 20 principer i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

15. Europaparlamentet påminner om att indikatorn för andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning inte i tillräcklig utsträckning beaktar de bakomliggande orsakerna till fattigdom och komplexa ojämlikheter, särskilt inkluderingen av personer som bor utanför privathushåll, kvalitativa aspekter av fattigdom och erfarenheter av marginalisering, samtidigt som hänsyn också måste tas till att fattigdom sträcker sig längre än till otillräcklig inkomst eller materiell fattigdom. Parlamentet uppmanar kommittén för socialt skydd att arbeta för att förnya det statistiska måttet för personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, i syfte att utvidga det till en ökad, uppdelad och mer flerdimensionell förståelse av fattigdom och social utestängning.

16. Europaparlamentet påminner om att sociala investeringar kan ha en positiv inverkan på ekonomisk tillväxt, produktivitet och konkurrenskraft, samtidigt som de bidrar till finanspolitisk hållbarhet och främjar uppåtgående social sammanhållning, levnads- och arbetsvillkor och inkludering av utsatta grupper. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att betrakta sociala investeringar som grundläggande för hållbar tillväxt och att fokusera på investeringar som har visat sig effektiva när det gäller tillväxt, produktivitet, arbetskvalitet och ökat deltagande på arbetsmarknaden. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att fram till den 31 december 2026 använda faciliteten för återhämtning och resiliens fullt ut och på ett målinriktat sätt för att ta itu med de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna. Parlamentet uppmanar kommissionen att ge vägledning om hur privata investeringar och offentlig–privata partnerskap kan utnyttjas för att komma till rätta med bristerna i den sociala infrastrukturen. Parlamentet välkomnar inrättandet av kunskapsnavet för sociala investeringar för att öka det ömsesidiga lärandet och tekniska stödet, fortsätta att göra de sociala indikatorerna mer aktuella och tillgängliga, minska förseningarna i bedömningen av fattigdoms- och ojämlikhetstrender och förbättra medlemsstaternas tillgång till uppgifter för utvärdering av politiken och för konsekvensbedömningar.

17. Europaparlamentet påminner om att den sociala ekonomin är en viktig del av de sociala investeringarna och spelar en unik roll när det gäller att utveckla inkluderande och innovativa lösningar på lokal nivå som bidrar till skapande av arbetstillfällen av kvalitet, tillgång till överkomliga och tillgängliga sociala tjänster och närtjänster, samt den gröna och den digitala omställningen. Parlamentet noterar att allmänhetens stöd för den sociala ekonomin är starkt, och att 88 % av de svarande i Eurobarometern stödde strategier och lagstiftning för att främja den. Parlamentet uppmanar kommissionen och

medlemsstaterna att stärka sina ramvillkor genom att underlätta tillgång till finansiering, tillhandahålla möjligheter till kapacitetsuppbyggnad och synliggöra dem, och att låta målen i handlingsplanen för den sociala ekonomin återspeglas i den europeiska planeringsterminen, bland annat genom landsspecifika rekommendationer och riktad användning av EU-medel.

18. Europaparlamentet betonar att kommissionens plan för bostäder till överkomlig kostnad bör integreras bättre i den europeiska planeringsterminen, med ett starkare fokus i de landsspecifika rekommendationerna på anständiga och hållbara bostäder till överkomlig kostnad, särskilt för låg- och medelinkomsttagare samt för personer med funktionsnedsättning och äldre personer. Parlamentet efterlyser en förstärkt övervakning av medlemsstaternas framsteg när det gäller att säkerställa tillgång till lämpliga, säkra och icke-segregerade bostäder för romska befolkningsgrupper som lever i extrem fattigdom. Parlamentet påminner signatärerna av Lissabonförklaringen om den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet om målet att utrota hemlöshet senast 2030. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att kombinera åtgärder som ökar utbudet, sänker byggkostnaderna och löser bristen på arbetskraft inom byggnads- och bostadssektorn med stöd på efterfrågesidan som gör det möjligt för människor, särskilt hushåll i utsatta situationer, att få tillgång till anständiga och hållbara bostäder till överkomlig kostnad. Parlamentet betonar att nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer samt investeringsstrategier bör stödja subventionerade och överkomliga bostäder, förebygga och minska hemlöshet och stödja renoveringar av byggnader för att minska energifattigdomen och förbättra bostadsförhållandena, särskilt för utsatta hushåll. Parlamentet påminner om att den sociala klimatfonden kommer att tillhandahålla finansiering till medlemsstaterna från och med 2026 för att stödja utsatta hushåll och mikroföretag.

19. Europaparlamentet betonar att investeringar i högkvalitativ och tillgänglig utbildning och livslångt lärande är en strategisk social investering som är nödvändig för sammanhållning och inkludering, och som förbereder arbetskraften för den gröna och den digitala omställningen och EU:s försvarsrelaterade behov, bland annat genom yrkesutbildning och lärlingsutbildning. Parlamentet välkomnar förslaget till rådets rekommendation om humankapital i EU och dess fokus på att lösa kompetensbristen, använda kompetensinventering för utformningen av kompetensstrategier och utveckla breda och grundläggande färdigheter, inklusive digital kompetens, medborgarkunskap och AI-kunskap, för att förbereda människor för ett modernt liv. Parlamentet erkänner att otillräckliga investeringar i humankapital hämmar innovation, konkurrenskraft och människors förmåga att nå sin fulla potential.

20. Europaparlamentet betonar behovet av EU-initiativ för kompetensbrist som ger starkare stöd till omfattande, inkluderande utbildningssystem, bland annat genom en aktiv arbetsmarknadspolitik, individuella utbildningskonton och mikromeriter, och stärker förfarandena för validering av icke-formellt och informellt lärande. Parlamentet betonar vidare betydelsen av att förbättra och underlätta en rättvis rörlighet för arbetskraften inom EU och hur viktig den lagliga migrationen och erkännandet av utländska kvalifikationer är för att lösa kompetensbristen. Parlamentet är bekymrat över att andelen vuxna som deltar i utbildning fortfarande ligger långt under målet på 60 % i de flesta medlemsstater, särskilt bland lågutbildade arbetstagare, äldre arbetstagare, tredjelandsmedborgare och personer med funktionsnedsättning. Parlamentet uppmanar kommissionen att föreslå konkreta lösningar på kompetensbristen och ta itu med ihållande utmaningar i det kommande paketet om rättvis rörlighet för arbetstagare, och se till att det kommande initiativet för kompetensportabilitet angriper de nuvarande hindren för erkännande av kompetens.

21. Europaparlamentet är fast övertygat om att en individuell rätt till utbildning för arbetstagare på arbetstid, som kommer åt de viktigaste hindren för fortbildning, kan säkerställa kvalitativ kompetenshöjning eller omskolning, personalutbildning och stöd i karriärutvecklingen för att se till att arbetsgivarna har ett förutsägbart och stabilt utbud av kvalificerade arbetstagare. Parlamentet betonar behovet av att åtgärda kostnadshindret genom att säkerställa kostnadsfri utbildning för arbetstagare, med hjälp av finansiering, skatteincitament och partnerskap. Parlamentet betonar att personalutbildning är nationella institutioners och arbetsmarknadens parters ansvar, och framhåller deras viktiga roll i genomförandet av rätten till utbildning. Parlamentet uppmanar i detta avseende medlemsstaterna att prioritera och främja utbildningsåtgärder som utvecklas gemensamt av arbetstagare och deras arbetsgivare och säkerställer att kompetenshöjning och omskolning tillgodoser den verkliga efterfrågan på marknaden och bidrar till karriärutveckling. Parlamentet uppmanar kommissionen att undersöka hur offentlig-privata partnerskap mellan medlemsstater och företag kan finansiera utbildning, omskolning och kompetenshöjning av arbetstagare, särskilt rätten till utbildning för enskilda arbetstagare, och utfärda riktlinjer om detta.

22. Europaparlamentet betonar att rättvisa mellan generationerna måste bli en strukturell del av den europeiska planeringsterminen. Parlamentet uppmanar kommissionen att, som en del av sin strategi för rättvisa mellan generationerna, integrera indikatorer för ungdomars och äldres välbefinnande, tillgång till arbetstillfällen av kvalitet, tillgång på bostäder till överkomlig kostnad, fysisk tillgänglighet, tillräckliga minimiinkomster och minimipensioner, tillgång till tjänster för psykisk hälsa av god kvalitet samt

högkvalitativ utbildning och kompetens i den europeiska planeringsterminens bedömningsram, och att utvärdera de långsiktiga och fördelningsmässiga effekterna av finanspolitiska rekommendationer och rekommenderade reformer. Parlamentet uppmanar kommissionen att bedöma de långsiktiga ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenserna av politiska rekommendationer, inbegripet underinvesteringar, för framtida generationer. Parlamentet betonar behovet av att på ett bättre sätt integrera effekten av demografiska förändringar och ökad livslängd i den europeiska planeringsterminen. Parlamentet betonar att den demografiska förändringen kräver politiska åtgärder för att öka arbetskraftsdeltagandet. Parlamentet betonar behovet av åtgärder som stöder ett aktivt åldrande och säkerställer långsiktigt hållbara pensions- och omsorgssystem. Parlamentet anser att landsspecifika rekommendationer bör främja pensioner som säkerställer ett värdigt liv, välbefinnande och tillgång till kvalitativ hälso- och sjukvård till överkomlig kostnad och förebyggande insatser för alla.

23. Europaparlamentet betonar att försvarsutgifterna inom ramen för den europeiska planeringsterminen måste planeras på ett samordnat, effektivt, transparent och europeiskt sätt för att maximera samhällsfördelarna. Parlamentet understryker att de säkerhetsrelaterade investeringarna bör omfatta samhällets motståndskraft, inbegripet infrastruktur med stora civila fördelar, socialt skydd, medborgarutbildning, demokratisk motståndskraft och skydd mot desinformation, och erkänna att social stabilitet och demokratiskt förtroende är viktiga delar i Europas säkerhetsstruktur och måste återspeglas i planeringsterminens analys av långsiktiga reformer och investeringsbehov.

24. Europaparlamentet understryker att rekommendationerna i den europeiska planeringsterminen 2026 kommer att vara avgörande för utformningen av nästa fleråriga budgetram. Parlamentet anser att valet av reformer och investeringar bör bestämmas utifrån hur effektiva och ändamålsenliga de är när det gäller att ta sig an de relevanta landsspecifika rekommendationerna. Om, varnar parlamentet, EU-finansiering ska kopplas till planeringsterminens vägledning måste den vara socialt balanserad och överensstämma helt med den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och regionala och lokala aktörer måste ha en viktig roll i utbetalningen av medel. Parlamentet uttrycker i detta avseende oro för kommissionens förslag om sociala utgifter, som innebär att fokus på sysselsättningsmål och sociala mål riskerar att urvattnas, och efterlyser en fristående och förstärkt ESF+ med tematiska koncentrationer.

25. Europaparlamentet anser att EU:s sociala modell är en integrerad del av dess konkurrenskraft och att åtgärder för att lätta på företagens administrativa börda måste bevara och säkerställa sociala rättigheter. Parlamentet betonar att kvalitet i arbete och icke

kostnadsrelaterad konkurrenskraft, såsom produkter och tjänster av kvalitet, också kan bidra till produktivitet och löneökningar. Parlamentet betonar vikten av att skapa större tydlighet, proportionalitet och rättssäkerhet, särskilt för små och medelstora företag och egenföretagare, och betonar att sådana strategier bör respektera att medlemsstaternas arbetsmarknadsmodeller skiljer sig åt, och samtidigt stödja hållbar ekonomisk verksamhet och skapande av arbetstillfällen av god kvalitet.

26. Europaparlamentet stöder en mer demokratisk europeisk planeringstermin, där parlamentet är högst delaktigt när det gäller att fastställa prioriteringar för den ekonomiska och sociala politiken och fatta beslut om ekonomisk styrning. Parlamentet insisterar på att arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer och regionala och lokala aktörer måste involveras systematiskt i utformningen, övervakningen och uppföljningen av nationella reformer, och att tillräcklig tid och transparens måste garanteras. Parlamentet uppmanar med eftertryck kommissionen och medlemsstaterna att se till att de involveras på lämpligt sätt i alla steg av analysen, även inom ramen för social konvergens, för att stärka egenansvaret och se till att EU:s sociala rättigheter fungerar i verkligheten. Parlamentet betonar att respekten för subsidiaritetsprincipen och den nationella behörigheten fortfarande är central för den europeiska planeringsterminen. Parlamentet påminner om att kommissionen måste se till att den europeiska planeringsterminen och EU:s ram för ekonomisk styrning bedömer de rekommenderade reformernas inverkan på jämställdheten och kvinnors integration på arbetsmarknaden, och främja investeringar i infrastruktur för offentliga tjänster samt vård och omsorg av kvalitet.

27. Europaparlamentet uppmärksammar avsaknaden av en transparent metod för utarbetandet av landsspecifika rekommendationer och av tydlighet när det gäller de kriterier som används för att välja ut dem. Parlamentet varnar för att detta undergräver ansvarsskyldigheten och riskerar att leda till ojämlik behandling av medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa full transparens i förfarandet och det interna beslutsfattandet, inbegripet de berörda generaldirektoraten, och att stärka ansvarsskyldigheten och informationsutbytet med parlamentet. Parlamentet är bekymrat över att efterlevnaden av landsspecifika rekommendationer fortfarande är låg. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att på ett bättre sätt ta itu med rekommendationerna på områdena sysselsättning och socialpolitik. Parlamentet uppmanar kommissionen att stärka sin dialog med medlemsstaterna om genomförandet av befintliga rekommendationer och sysselsättningsriktlinjerna, inbegripet uppföljningen av nuvarande och planerade politiska åtgärder.

28. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.